

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 21. november 2023
(OR. en)

15627/23

ECOFIN 1205
UEM 366
SOC 798
EMPL 572
COMPET 1133
ENV 1326
EDUC 449
RECH 513
ENER 626
JAI 1509
GENDER 204
ANTIDISCRIM 190
JEUN 265
SAN 677

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	21. november 2023
Saaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2023) 901 final
Teema:	KOMISJONI TEATIS 2024. aasta kestliku majanduskasvu analüüs

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2023) 901 final.

Lisatud: COM(2023) 901 final

Strasbourg, 21.11.2023
COM(2023) 901 final

**KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, EUROOPA ÜLEMKOGULE,
NÕUKOGULE, EUROOPA KESKPANGALE, EUROOPA MAJANDUS. JA
SOTSIAALKOMITEELE, REGIOONIDE KOMITEELE JA EUROOPA
INVESTEERIMISPANGALE**

2024. aasta kestliku majanduskasvu analüüs

Investeering ELi konkurentsivõimelisse tulevikku:

2024. aasta kestliku majanduskasvu analüüs

1. Sissejuhatus

Pärast 2022. aastal toimunud tugevat taastumist on majandustegevus ELis kõrge inflatsiooni ja kitsamate finantsolude tulemusena aeglustunud. Kiired, otsustavad ja koordineeritud poliitilised vastusammud aitasid majandusel COVID-19 pandeemia ja Venemaa Ukraina-vastase agressioonisõja sotsiaal-majanduslikest tagajärgedest üle saada ja taas tõusule pöörata. EL suutis ületada sellest tulenenud energiakriisi, vähendada oma sõltuvust Venemaa fossiilkütustest, ilma et oleks olnud tarvidust gaasitarbimist piirata, ja vältida seejuures majanduslangust. Ehkki 2023. aastal majanduskasv aeglustus ning riskid ja ebakindlus on suured, sealhulgas Lähis-Ida sündmuste tagajärjel, ei ole ELis kunagi varem olnud nii palju inimesi tööga hõivatud kui praegu ja töötus on meie ajaloo madalaimal tasemel, kuigi liikmesriigiti ja piirkonniti on selles erinevusi. Teatavad struktuursed probleemid püsivad veel, aga viimase aja saavutused näitavad, et Euroopa toimib kõige paremini siis, kui me tegutseme üheskoos.

Nagu toonitati Granada deklaratsioonis, on EL kindlalt otsustanud tugevdada oma pikaajalist konkurentsivõimet ja tegelda oma struktuursete probleemidega, et ehitada üles vastupidav majanduslik baas. Murrangulised geopoliitilised sündmused on toonud ilmsiks ELi vajaduse tugevdada veelgi oma avatud strateegilist autonoomiat ja jääda üleilmsel turul konkurentsivõimeliseks, tagades samas, et kedagi ei jäeta maha. EL ajab ka edaspidi avatud ja õiglast kaubanduspoliitikat, investeerib partnerlussuhetesse ja kaitseb ennast ebaausate võtete eest, mida kasutab näiteks Hiina. EL vajab mitmekesiseid ja vastupidavaid tarneahelaid, et kindlustada majandusjulgeolekut, eelkõige kriitiliste toorainete, tehnoloogiakomponentide ja seadmete osas. Et veelgi suurendada ELi konkurentsiedamust, tuleb tagada rohe- ja digipöördeks vajalike oskuste ja pädevuste arendamine, hallata demograafilisi muutusi ja samal ajal suurendada investeeringuid ja soodustada innovatsiooni. Komisjoni demograafia-alased töövahendid toetavad liikmesriike sellise poliitika väljatöötamisel, mis on suunatud vananeva ühiskonna probleemidega toimetulekule. Samavõrd oluline on kasutada ära ühtse turu kõiki võimalusi, eriti väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete puhul, ja arendada edasi kapitaliturgude liitu, et toetada erainvesteeringuid.

EL kaugeneb fossiilkütustest. Rohetokokkuleppe raames võetud kohustuste turvil püüab Euroopa vähendada tööstuse, energia, hoonete ja transpordi süsinikuheidet ning on märgatavalt kiirendanud üleminekut puhtale energiale. Tugeva puhta tehnoloogia tööstuse rajamine ja selle juurutamise võimaldamine, sealhulgas rohetokokkuleppe tööstuskava käsitleva komisjoni ettepaneku¹ rakendamise teel, toetab konkurentsivõimet. Kiiremad loaandmismenetlused, mis kehtestati läbi vaadatud taastuvenegiadirektiiviga ja lubade andmist käsitleva eriolukorramäärusega, annavad meile võimaluse suuremal hulgal taastuvenegiat toota. Peale selle on komisjon teinud ettepaneku täiustada ELi elektrituru ülesehitust ja tugevdada selle kaitset turumanipulatsioonide eest ning suurendada uusi energiainvesteeringuid.

ELi rahastamisvahendid hoogustavad rohe- ja digipööret, oskuste edendamist ja tööhõivet, et tugevdada ELi konkurentsivõimet riikide ja piirkondade tasandil. Käimasolev taaste- ja

¹ COM(2023) 62 final.

vastupidavusrahastu rakendamine, sealhulgas spetsiaalsete REPowerEU-teemaliste peatükkide lisamine liikmesriikide taaste- ja vastupidavuskavadesse, tehnilise toe instrument ja ühtekuuluvuspoliitika fondide kasutamine mängivad kõikides liikmesriikides reformide ja investeerimiskavade kujundamisel jätkuvalt määravat rolli. Kavandatav Euroopa strateegiliste tehnoloogiate platvorm (STEP) tagab tihedama koostöö olemasolevate ELi rahastamisvahendite vahel, sh programmiga „InvestEU“, et kriitilisi tehnoloogiaid kiiremini kasutusele võtta. Seni on taaste- ja vastupidavusrahastu teinud makseid rohkem kui 175 miljardi euro ulatuses, ühtekuuluvuspoliitika fondidest on COVID-19 pandeemia algusest saadik välja makstud rohkem kui 210 miljardit eurot ja InvestEU alusel on heaks kiidetud 13,44 miljardi euro ulatuses ELi tagatise ja 119 projekti. Programm „Euroopa horisont“ on kaasanud rohkem kui 24 miljardit eurot teadusesse ja innovatsiooni. Samal ajal on komisjon andnud positiivse hinnangu REPowerEU alusel esitatud investeeringu- ja reformikavadele koguväärtuses 54 miljardit eurot. Et ELi poliitiliste prioriteetide jaoks ka edaspidi rahastust tagada ja ressursse optimeerida, on vaja kiiresti vastu võtta ELi mitmeaastane finantsraamistik.

Euroopa poolaasta 2024. aasta tsükliks vaadatakse üle käimasolev riiklike taaste- ja vastupidavuskavade ja ühtekuuluvuspoliitika programmide rakendamine ning uuritakse, kuidas need kavad ja programmid võivad üksteist rahastuse ja poliitiliste väljundite osas täiendada. Tähelepanu keskmes on eelkõige taaste- ja vastupidavusrahastu ning ühtekuuluvuspoliitika fondide vastastikune täiendavus ja see, kuidas reformid on olulised eeltingimused, mis teevad eri tasanditel võimalikuks investeeringud. Samuti näidatakse kätte suund eelseisvaks ühtekuuluvuspoliitika programmide tulemuslikkuse hindamiseks. See annab võimaluse hinnata programme ja vaadata üle ELi liikmesriikides ja sealsetes regioonides esilekerkivad vajadused ja probleemid.

Majanduse juhtimise paketi hindamine tuleks kiiresti lõpule viia. Euroopa Parlament ja nõukogu töötavad ELi eelarvereeeglite reformi käsitlevate komisjoni ettepanekute kallal, mis esitati 26. aprillil 2023. Reformitud raamistik loob tulevaseks eelarvepoliitikaks selguse ja ettenähtavuse ning edendab ühtaegu võla jätkusuutlikkust ja majanduskasvu. Kui reformitud eelarveraamistik on vastu võetud, hakkavad liikmesriigid ette valmistama oma esimest keskpika perioodi eelarve- ja struktuurimeetmete kava, milles visandatakse eelseisvaks 4–5 aastaks eelarve-, struktuuri- ja investeerimispoliitika. Komisjon kutsub kaasseadusandjaid üles reformitud raamistikus kiiresti kokkuleppele jõudma.

Selleaastases kestliku majanduskasvu analüüsis on esile tõstetud ELi sotsiaal-majanduspoliitiline tegevuskava, milles on võetud arvesse arenevat makromajanduslikku, sotsiaalset ja geopolitiilist konteksti. Juhised on üles ehitatud struktuurilisel põhimõttel, lähtudes jätkusuutliku konkurentsivõime neljast mõõtmest, mis on viidud vastavusse tööga, mida EL teeb pidevaks edasiliikumiseks ÜRO kestliku arengu eesmärkide poole. Samuti on teatistes visandatud 2024. aasta Euroopa poolaastatsükli olulisemad aspektid.

2. Jätkusuutliku konkurentsivõime neli mõõdet

2.1. Makromajanduslik stabiilsus

Hoolimata aeglustumisest on ELi majandus endiselt vastupanuvõimeline. Aastal 2022 oli majandustegevus ikka veel taastumas ja vaatamata hüppeliselt tõusnud inflatsioonile kasvas SKP 3,4 %. Aastal 2023 on endiselt kõrge, aga järk-järgult alanev inflatsioon ning rangemaks muutunud

rahapoliitika toonud kaasa majanduskasvu aeglustumise. Teisalt aga on areng tööturul jätkuvalt julgustav: töötus püsib ajaloo kõige madalama taseme läheduses. Sügisproгноosi järgi peaks ELi majandus kasvama 2023. aastal tagasihoidlikult ehk 0,6 %, ent seejärel 2024. aastal taastuma 1,3 % juures ja jõudma 2025. aastaks 1,7 %-ni. Inflatsioon peaks jätkuvalt kahanema ja langema 2025. aastal ELis 2,4 %-le. See koos kõrgemate palkade ja endiselt tugeva tööturuga aitab leibkondade ostujõul järk-järgult taastuda.

Suure võlakoormuse ja hinnaerinevustega seotud riskid on endiselt päevakorral. Kuigi inflatsiooniline keskkond on aidanud algset kõrget võlataset kiiremini langetada, võivad karmimad rahastamistingimused nii era- kui ka avalikus sektoris kaasa tuua kõrge võlatasemega seotud pingete kasvu. See mõjutaks eelkõige liikmesriike, kus võla teenindamine nõuab maksetähtaegade ulatuslikku pikendamist või kus erasektor on silmitsi intressimaksete järsu tõusuga. Lisaks suurendavad jätkuvad erinevused eri riikide hindade ja kulude kasvus võimalust, et liikmesriikides, kus hinnad kõige rohkem tõusevad, väheneb konkurentsivõime. See risk esineb eelkõige euroala riikides, kuna neis ei saa muuta nominaalset vahetuskurssi, et omamaiseid kulusid ja hindu uuesti vastavusse viia². Häiremehhanismi aruandes on esitatud komisjoni analüüs tasakaalustamatuse ja tekkivate riskide arengu kohta³. Järgmisel kevadel koostatakse 12 liikmesriigi kohta süvaanalüüs. Küprose, Prantsusmaa, Saksamaa, Kreeka, Hispaania, Ungari, Itaalia, Madalmaade, Portugali, Rumeenia ja Rootsi süvaanalüüsides vaadeldakse, kuidas sel kevadel tuvastatud liigne tasakaalustamatus on arenenud, Slovakkia puhul aga hinnatakse süvaanalüüsis hiljuti kujunenud tasakaalustamatust.

Kui stabiilsuse ja kasvu paktis ette nähtud üldine vabastusklausel 2023. aasta lõpul kehtivuse kaotab, peab eelarvepoliitika toetama rahapoliitikat inflatsiooni vähendamisel ja riigi rahanduse jätkusuutlikkuse kaitsmisel ning samas jätma piisavalt ruumi uutele investeeringutele ja toetama pikaajalist kasvu⁴. Eelarvepoliitika koordineerimine on otsustava tähtsusega meede, mis aitab rahapoliitikal tuua inflatsiooni õigeaegselt tagasi keskpika perioodi eesmärgi tasemele. Valitsused peaksid kehtestama koordineeritud ja usaldusväärse eelarvepoliitika, et hoida võlg konservatiivsel tasemel või viia võlasuhe veenvalt langusesse. Nad peaksid niipea kui võimalik lõpetama kriisiaegsed energiatoetusmeetmed ja kasutama sellest saadud kokkuhoidu eelarvepuudujäägi vähendamiseks. Võimaldades küll jääda suure ebakindluse tingimustes paindlikuks, aitab eelarve koomaletõmbamine, nagu on oodata aastatel 2023 ja 2024, taastada aja jooksul eelarvepuhvid ja nõnda parandada mõnes liikmesriigis valitsemissektori võla jätkusuutlikkust. Ent lisaks vajadusele jääda konservatiivse eelarvestrateegia juurde tuleb säilitada ka avaliku sektori investeeringud ja neid vajaduse korral suurendada, et toetada pikaajalist kasvu ja rohepööret. Sel otstarbel peaksid valitsused hoidma avaliku sektori investeeringud kõrgel tasemel, et toetada rohe- ja digipööret ning suurendada tootlikkust ja vastupidavust. Selleks on tarvis täiustada riigi rahanduse kvaliteeti ja struktuuri niihästi tulude kui ka kulude poolel, näiteks optimeerides maksusüsteemi. Samuti on hädavajalik kiirendada taaste- ja vastupidavuskavade, sealhulgas neis sisalduvate REPowerEU peatükkide rakendamist ning kasutada täies ulatuses ära ühtekuuluvuspoliitika programme.

² COM (2023) 903 ja SWD (2023) 903.

³ COM (2023) 902 ja SWD (2023) 902.

⁴ COM (2023) 900.

Erakorralised eelarvemeetmed, mis võeti vastuseks energiahinnašokile, tuleks võimalikult peatselt lõpetada. Pikale veninud sihipäratud eelarvetoetused leibkondadele ja firmadele ei ole praeguses olukorras sobivad abivahendid, sest need suurendavad inflatsioonisurvet ja pikendavad karmi rahapoliitikat. Samuti piiravad need eelarveruumi, mida on vaja tootlikeks kulutusteks, näiteks rohe- ja digiinvesteeringute valdkonnas. Haavatavatele leibkondadele tuleks pakkuda suunatud toetusi, kasutades olemasolevaid sotsiaalkaitstesüsteeme ja sotsiaalseid turvavõrke. Kui toetusmeetmed on siiski vajalikud, peaksid need keskenduma haavatavate leibkondade ja firmade kaitsele, olema eelarve seisukohast vastuvõetava maksumusega ja säilitama energiatõhususe suurendamise stiimuleid.

Nagu anti teada 2024. aasta eelarvepoliitika suunistes,⁵ teeb komisjon nõukogule ettepaneku, et 2024. aasta kevadel algatataks 2023. aasta andmete põhjal kehtivate õigusnormide kohased ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlused.

2.2. Keskkonnakestlikkus

ELi ja selle liikmesriikide võetud meetmed aitasid tuua energiahinnad kriisieelse taseme lähedale ning investeeringud puhastesse energiaallikatesse aitavad stabiliseerida tulevast energiavarustust. Maagaasihinnad on möödunud aastase rekordtasemega võrreldes langenud ligikaudu 84 %, kuid on siiski veel 78 % kõrgemad kriisieelsest tasemest; langenud on ka elektri hulgihinnad (–78 % võrreldes eelmise aasta sama ajaga). Sellele vaatamata on keskmised energiahinnad ELis endiselt kõrged, võrrelduna kriisieelse tasemega ja ülejäänud maailmaga. Ehkki EL on suurendanud oma energiasüsteemi kerkust, on turutingimused ikka veel aldis ebakindlusele, muu hulgas Lähis-Ida kriisi tagajärjel. 2022. aasta veebruarist saadik on EL lõpetanud söe importimise Venemaalt, vähendanud Venemaa nafta importi ligikaudu 90 % võrra ja Venemaa gaasi koguimporti umbes kahe kolmandiku võrra ning jätkab sellesuunalisi pingutusi ka tulevikus. Maagaasivarud on ennetähtaegselt jõudnud rekordtasemele: 2023. aasta novembri seisuga on gaasihoidlate täitumus 100 %. ELi nõudlusevähendusraamistiku edukas rakendamine liikmesriikides on suurendanud ELi valmisolekut selleks talveks ja nõudluse koondamise vahend AggregateEU annab konkreetseid tulemusi. Arvestades energiaturul valitsevaid paranenud tingimusi ja vajadust kehtestada konservatiivne eelarvepoliitika, peaksid liikmesriigid kiiresti fossiilkütuste subsideerimise lõpetama. Suunatud energiatoetusmeetmeid peaksid nad kasutama ainult siis, kui energiahinnad veelgi tõusevad, ja nad peaksid tegema sobivaid reforme ja investeeringuid, et soodustada taskukohaste hindadega puhta energia alternatiivide kiiret juurutamist ja nende järkjärgulist kasutuselevõttu leibkondades ja ettevõtetes.

Liikmesriigid koondavad oma jõupingutused taaste- ja vastupidavuskavade REPowerEU peatükkide rakendamisele ning seda tegevust täiendatakse ühtekuuluvuspoliitika vahenditega. Seni on oma REPowerEU peatüki esitanud 23 liikmesriiki ning nende assigneeringute kogusumma on 54 miljardit eurot. REPowerEU meetmete hulka kuulub loaandmismenetluste sujuvamaks muutmine, mis võimaldab kiirendada taastuvenergia ja energiasalvestusseadmete kasutuselevõttu, energiatõhususmeetmete laiendamine, et vähendada energiavaesust, ja kriitiliste toorainete väärtusahelate ja rohepöördeks vajalike tehnoloogiate arendamise toetamine. Mitmete REPowerEU algatuse alla kuuluvate olulisemate meetmete rakendamisel mängib otsustavat rolli ka

⁵ COM(2023) 141 final.

ühtekuuluvuspoliitika fondide toetus, mida antakse „Rohelisema Euroopa“ poliitikaeesmärgi alusel investeeringutele energiatõhususse, taastuvenergiasse ja arukatesse energiasüsteemidesse. ELi rahastus neile meetmetele on kõikide poliitikaeesmärkide ja Õiglase Ülemineku Fondi peale kokku 47 miljardit eurot. Nende erinevate rahastamisvahendite saadavus tähendab, et ühiseid eesmärgi saab täita tulemuslikumalt, näiteks kombineerides omavahel taaste- ja vastupidavusraha / REPowerEU reforme lubade andmise valdkonnas ja rohkema taastuvenergia võrkuühendamist tänu riigi ja piirkonna tasandil tehtud investeeringutele.

Ajakohastatud riiklikud energia- ja kliimakavad tuleb täielikult välja töötada ja kiiresti ellu viia. Liikmesriikide ajakohastatud energia- ja kliimakavad peaksid olema kliima- ja energiapoliitika osas lennukamad, nagu on ette nähtud ELi 2030. aasta kliima- ja energiaeesmärkides. Liikmesriigid peavad täielikult arvesse võtma uusimaid riigipõhiseid soovitusi, mis avaldati Euroopa poolaasta raames, kajastama energia- ja kliimameetmeid oma taaste- ja vastupidavuskavades ning uurima võimalusi saavutada koostöötet teiste ELi ühtekuuluvuspoliitika alla kuuluvate planeerimisvahenditega. Detsembris 2023 esitab komisjon nende riiklike energia- ja kliimakavade projektide kohta riigipõhised soovitusel ja ootab, et neid võetakse täielikult arvesse lõplikes riiklikes energia- ja kliimakavades, mis tuleb esitada juuniks 2024. Riiklikud energia- ja kliimakavad aitavad konsolideerida strateegilist planeerimist, kaasata avaliku ja erasektori investeeringuid⁶ ja tugevdada investorite kindlustunnet, et 2030. aasta kliima- ja energiaeesmärgid, nimelt ELi kasvuhoonegaaside heite vähendamine vähemalt 55 %, võrreldes 1990. aasta tasemega, ka saavutatakse. Seda tuleks kombineerida jõupingutustega, mis on suunatud loodusvarade kao tagasipööramisele, kestlike põllumajandustavade väljakujundamisele, ökosüsteemi teenuste säilitamisele ning paremini ja kiiremini ebasoodsama kliimaga kohanemisele, eelkõige veemajanduse kriisivalmiduse alal. Et säilitada eelarveline stabiilsus ja hoida tulevikus ära finantsšokke, on liikmesriikidel oma keskpika perioodi eelarve planeerimises vaja üha enam kaaluda äärmuslike ilmastikusündmuste ja muude kliimaohutude eelarvemõju ja valmistuda selleks.

ELi nullnetotööstuse tugevdamine on esmavajalik selleks, et saada tehnoloogiaid ja komponente, mida on vaja Euroopa rohekokkuleppe elluviimiseks, ja et tagada Euroopa tööstuse jätkuv konkurentsivõime. ELi nullnetotööstuse tulevase konkurentsivõime määravad ära stabiilne ja taskukohane ning üha suuremal määral puhas energiavarustus, kõrge kvalifikatsiooniga tööjõu kättesaadavus ning avalikust ja erasektorist tulev piisav rahastus. Samuti on olulisel kohal taskukohase toorme kättesaadavus, kaubanduse jätkuv avatus ja toetav ärikeskkond. Tuginedes ühtse turu tugevatele külgedele, püütakse rohekokkuleppe tööstuskava ja nullnetotööstuse määrusega luua toetavat keskkonda ELi nullnetotehnoloogiate tootmise võimsuse suurendamiseks. STEPi ettepanek koos vastava oskuste arendamisega suurendab ELi suutlikkust investeerida, et toetada seda tootmisvõimsuse suurendamist, ja aitab samas hoida ühtekuuluvust ja ühtset turgu. Kogu investeeringuvajadus on ELi tarneahelas viie nullnetotehnoloogia jaoks (tuul, päike, akud, soojuspumbad ja elektrolüüserid) kuni 2030. aastani 92 miljardit eurot. Selles osas toetab Euroopa tuuleenergia pakett tuuleenergia sektoris tegutsevaid äriühinguid ja parandab nende konkurentsivõimet. Üldisemalt aitab suhtlemine tööstuse sidusrühmadega, sealhulgas puhtale energiale ülemineku dialoogid, ELi tööstusel ehitada üles oma rohepöörde ärimudel. Selles pöördes

⁶ Kokkuvõttes on vaja aastas rohkem kui 620 miljardit eurot lisainvesteeringuid, et saavutada rohekokkuleppe ja kava „REPowerEU“ eesmärgid, ning kuni 2030. aastani 92 miljardi euro ulatuses investeeringuid, et saavutada nullnetotööstuse määruse eesmärgid.

mängivad teadusuuringud ja innovatsioon otsustavat rolli ning selleks on vaja innovatsioonisõbralikku poliitikaraamistikku. Euroopa rohekokkuleppe eesmärkide saavutamiseks peab ELi tööstus ühtlasi tugevdama oma üleminekut ringmajandusele, eelkõige kriitiliste toorainete taaskasutamise ja asendamise ning sekundaartoorme kasutuselevõtu alal, et väärtust maksimaalselt säilitada. Peale selle peaksid liikmesriigid keskenduma keskkonnakahjulike subsiidiumide kaotamisele. Võimalik eelarvevõit on siin hinnanguliselt kuni 300 miljardit eurot aastas⁷. Lisaks soosib ELi tööstuse kliimapöõret ka piiril kohaldatav süsinikdioksiidi kohandusmehhanism, mis aitab säilitada ELi-väliste tootjatega võrdseid tingimusi ja ära hoida kasvuhoonegaaside heite ülekandumist.

2.3. Tootlikkus

Ehkki tootlikkus on peamine konkurentsivõime vedur, on tootlikkuse keskmine kasv ELis viimasel aastakümnel seiskunud. Tööjõu tootlikus töötunni kohta on 2015. aastast saadik kasvanud kõigest 6 %. Uuest ühtse turu ja konkurentsivõime aruandest, mille komisjon avaldab jaanuaris 2024, saab Euroopa Ülemkogu palvel alus aasta juhtimistsüklile ja aruteludele ühtse turu ning pikaajalise konkurentsivõime ja tootlikkuse teemal. Ebaühtlane ja aeglane digipööre üldisemalt ning eri sektorites valitsev oskuste nappus kujutavad endast suurt takistust tootlikkuse kasvu ees. On vaja otsustavaid poliitilisi samme, et toetada teadusuuringute ja innovatsiooni rahastamist eraallikatest tänu õigesti kujundatud maksustiimulitele, avaliku ja erasektori partnerlusi ja paremaid tingimusi idu- ja kasvufirmade jaoks, näiteks programmi „Euroopa horisont“ alusel loodud Euroopa Innovatsiooninõukogu kaudu. Üha rohkem teadusuuringuid ja innovatsiooni ettevõtetes ja avalikus sektoris on iseäranis tähtis selleks, et suurendada tootlikkust piirkondades, kus kasv on viimastel aastatel olnud aeglane. Kuigi üha enam noori lõpetab ELis kolmanda taseme hariduse, võib tootlikkust veelgi enam kasvatada STEM-erialade lõpetajate arvu suurendamine, soolise lõhe vähendamine ja oskuste parem vastavus tööturu vajadustele.

Tootlikkuse kasv sõltub raamtingimuste parandamisest, ühtse turu süvendamisest ja õigusriikluse põhimõtete järgimisest. Täna koormavad ELi ettevõtteid haldustakistused, mis pärsivad nende suutlikkust teha piiriüleseid investeeringuid ning viia tulemuslikult lõpule rohe- ja digipööre. Et tagada olemasolevate reeglite täitmine, kõrvaldada tõkked ja uurida, millistes valdkondades oleks edasise lõimumise võimalusi, on tarvis ühiseid jõupingutusi⁸. Komisjon on esitanud esimesed seadusandlikud ettepanekud, mille abil vähendada aruandekohustust Euroopa tasandil 25 %, ilma et see kahjustaks asjaomaste algatuste poliitikaeesmärke. Ka liikmesriigid, sealhulgas nende piirkondlikud ja kohalikud omavalitsused, peavad seadma sel alal samavõrd kaugeleulatuvad eesmärgid ja suurendama oma jõupingutusi. Tootlikkuse suurendamiseks on vaja maksude ja hüvitiste süsteemi kaudu antavaid tugevaid stiimuleid ning tulemuslikku haridust ja koolitust, et suurendada tööjõu pakkumist ning paindliku ja oskustega tööjõu kättesaadavust. Sügavad ja integreeritud ELi kapitaliturud on ELi üleilmse konkurentsivõime jaoks võtmetähtsusega kui allikad, kust ELi majandus saab hankida erainvesteeringuid, sealhulgas rohe- ja digipöörde tarvis. Samuti on vaja lisapingutusi selleks, et hõlbustada innovatsiooni omaksvõttu ning vähendada toote- ja teenuseturgudel kitsaskohti ja tõkkeid. Investeeringuid ja innovatsiooni soosiva ärikeskkonna jaoks

⁷ Euroopa Komisjon, 2022, „A toolbox for reforming environmentally harmful subsidies in Europe“.

⁸ Teatis „30 aastat ühtset turgu“ (COM(2023) 162 final).

on määravateks teguriteks ka õigusriikluse austamine, eelkõige sõltumatud, kvaliteetsed ja tõhusad õigusemõistmise süsteemid, õiguskindlus ja võrdsus seaduse ees.

Õiglase ja VKE-sõbraliku ärikeskkonna soodustamine on ühtse turu tugevdamisel otsustava tähtsusega. VKEde abipaketti kuulub muu hulgas ettepanek makseviivituste vastu võitlemise kohta. Sellega püütakse tuua äritehingutesse õiglust, parandada VKEde likviidsust ja kerksust ning suurendada ELi ettevõtjate konkurentsivõimet. Paketti kuulub ka ettepanek nimetada ametisse spetsiaalne VKEde saadik ja ettepanek kehtestada peakontori maksustamise normid, et lihtsustada piiriüleselt tegutsevate VKEde maksuraamistikku. Ettepanek „Äritegevus Euroopas: tulumaksuga maksustamise raamistik“ muudab elu lihtsamaks nii ettevõtjatel kui ka maksuhalduritel, sest sellega kehtestatakse ühtne reeglistik, mille alusel määratakse rohkem kui ühes riigis tegutsevate ärikontsernide maksubaas. Ka programmi „InvestEU“ VKEde komponent aitab VKEdel kohaneda kestlike äritavadega ja rahastab idufirmasid, mis arendavad uusi kestlikkustehnoloogiaid. Toetus VKEdele peaks aastaks 2027 ELi rahastusprogrammide alusel olema rohkem kui 200 miljardit eurot⁹.

ELi kasvukõver sõltub suuresti digitaliseerimisega kaasaminekust. Kuigi digitehnoloogia pakub suurettevõtjatele konkurentsieeliseid, paremaid teenuseid ja laiemaid turge, on VKEde digitaliseerituse tase jäänud liikmesriigiti ja sektoriti ebaühtlaseks. Paljudel traditsioonilistel VKEdel puuduvad ressursid ja oskused, et digitaliseerimise hüvedest täiel määral osa saada, mis näitab, et selles valdkonnas on vaja veel edusamme. Ulatuslik digioskuste partnerlus püüab aidata saavutada ELi digikümneni eesmärgi: varustada 80 % inimestest elementaarsete digioskustega, vähendada soolist oskustelõhet ja saavutada see, et 2030. aastaks on tööga hõivatud 20 miljonit IKT spetsialisti. Riiklikes digikümneni strateegilistes tegevuskavades pannakse paika konkreetsed meetmed, mida liikmesriigid kavatsevad võtta, et täita esimeses digikümneni olukorra aruandes esile toodud lüngad. Euroopa võimet konkureerida üleilmsel tasandil tugevdavad ka mitu seadusandlikku ettepanekut, sealhulgas tehisaru raamistik, andmemäärus, digiteenuste määrus ja digiturgude määrus. ELi tehisaru õigusraamistiku ettepanek on esimene omataoline kõikehõlmav raamistik; see püüab maandada riske proportsionaalselt ja pakub samas õiguskindlust, mida on vaja, et juurutada Euroopa mastaabis usaldusväärset tehisaru.

Tootlikkuslünkade vähendamine ELis nõuab, et tähelepanu alla võetaks ka piirkonnad, kus tootlikkuse kasv on seiskunud ja kus oleks kasu taaste- ja vastupidavusrahastu ning ühtekuuluvuspoliitika fondide omavahelisest täiendavusest piirkondlikul tasandil. Ebavõrdsus hariduse ja koolituse, tervishoiu, teadusuuringute, innovatsiooni, liikuvuse ja kvaliteetse digitaristu kättesaadavuses on iseäranis tuntav maapiirkondades ja äärepoolseimates piirkondades. Sama ilmneb ka linnapiirkondades, kus konkurentsivõime on suurem ja inimkapitali tase kõrgem¹⁰. Näiteks maapiirkondades on 25–64-aastasest elanikest keskharidusest kõrgem haridustase 25 protsendil, samas kui linnades on selliste elanike protsent 44¹¹. Koostoime taaste- ja vastupidavusrahastu ning ühtekuuluvuspoliitika rahastuse vahel on piirkondlikul tasandil toetuse andmiseks hädavajalik.

⁹ VKEde abipakett, lk 12, joonealune märkus 61: „SME Relief Package (europa.eu)“.

¹⁰ „EU Regional Competitiveness Index 2.0“ – 2022. aasta väljaanne; https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/work/rci_2022/eu-rci2_0-2022_en.pdf.

¹¹ Eurostat, EDAT_LFS_9913.

2.4. Õiglus

Hoolimata aeglasemast majanduskasvust toimib ELi tööturg üldkokkuvõttes jätkuvalt hästi, ehkki piirkonniti esineb lahknevusi ja mõned elanikkonnagrupid saavad sellest vähem kasu. 2023. a II kvartalis saavutas tööhõive määr rekordtaseme – 75,4 %, samas kui tööpuudus kahanes 6,0 %-ni, mis on madalaim ELis registreeritud tase. Ehkki mõned liikmesriigid on teinud märkimisväärsed edusamme, on teistes tööpuuduse määr siiski veel üle 11 %¹². Samal ajal on tööturu võimalused liikmesriikides piirkonniti väga erinevad.

Suur tööjõu ja oskuste puudus on kestliku kasvu, innovatsiooni ja konkurentsivõime jaoks üks suuremaid kitsaskohti ning vajab suunatud meetmeid. Praeguses pingelises tööturuolukorras ei leia rohkem kui kaks kolmandikku tööandjaid omale vajalikke talente¹³. Tööjõupuudus on üldlevinud tervishoius, STEM-valdkondades (iseäranis IKT vallas), roheametites ja teatavatel teenindavatel kutsealadel. Naiste, noorte ja eakate ning madala kvalifikatsiooniga töötajate, puuetega inimeste ja muude ebasoodsamas olukorras olevate ja alaesindatud töötajarühmade annet vajatakse tööturul hädasti¹⁴. Rohkem kui 20 % tööealisest elanikkonnast ei kuulu tööjõu hulka, kaasa arvatud 8 miljonit noort, kes ei tööta ega õpi. Kõigile tuleks tagada võrdsed võimalused, sealhulgas võrdõiguslikkuse liidu strateegiate rakendamise teel¹⁵.

Sobival tasandil võetavad poliitikameetmed peaksid olema suunatud tööturul osalemise suurendamisele, et parandada tööhõivealaseid ja sotsiaalseid tulemeid. Siia hulka kuulub tõhustatud aktiivne tööturupoliitika, kvaliteetse ja taskukohase alushariduse ja lastehoiu ning ka pikaajalise hoolduse kättesaadavus, maksu- ja hüvitissüsteemid, mis toetavad töötamist (sealhulgas liikudes tööjõu maksustamiselt keskkonna- ja kliimaeesmärkide maksustamisele), piisavad töötingimused ja juhitava seadusliku sisserände võimalused¹⁶, mille puhul on tagatud töötaja õigused ja õigus sotsiaalkaitsele. Üha laialdasem algoritmiline juhtimine ja tehisaru kasutamine töökohtadel võib aidata töötajate puudust leevendada, ent nõuab valvsust. Endiselt on üks olulisemaid prioriteete tugevdada kvaliteetset ja kaasavat haridust ja koolitust ning täiendada rohe- ja digipöördeks vajalikku ümberõpet ja oskusi. Elementaarsete oskuste, aga ka kõrgetasemeliste STEM-oskuste puudumine, õpilüngad ja õpetajate puudus on üha suurem probleem haridus- ja koolitussüsteemide jaoks, sealhulgas peatselt tööturule tulevate noorte jaoks. Tuleks hoolitseda selle eest, et Euroopa oskusteaasta¹⁷ raames käivitatud algatuste hoog jätkuks.

Ehkki palgad tõusid ELis 2022. aastal ja 2023. aasta algul tuntuvalt, jäi palgatõus siiski kõrgele inflatsioonile alla ja selle tulemusena vähenes ostujõud, mis mõjutas enim kõige madalama sissetulekuga inimesi. Reaalpalgad vähenesid ELis 2022. aastal 3,7 %, mistõttu kasvas palgavaesuse risk¹⁸. Tulevikus peab palkade areng leidma tasakaalu töötajate kaotatud ostujõu taastamise, inflatsiooni järelmõjude vältimise ja ELi konkurentsivõime hoidmise vahel. Tugev sotsiaaldialoog ja

¹² 2023. a II kvartalis oli Hispaanias ja Kreekas tööpuuduse määr > 11 %, ning noorte tööpuuduse määr Hispaanias, Kreekas, Itaalias, Rumeenias ja Rootsis oli > 20 % (ning Slovakkias, Horvaatias ja Portugalis napilt alla selle künnise). Allikas: Eurostat.

¹³ Euroopa Komisjon (2023), „Employment and Social Developments in Europe“.

¹⁴ Näiteks naiste tööhõive määr oli 2023. a II kvartalis 70,3 %, mis on 5,1 protsendipunkti alla tööjõulise elanikkonna keskmise. Tasustamata hoolduskohustused hoiavad ELis rohkem kui 7 miljonit naist tööturult eemal.

¹⁵ [Võrdõiguslikkuse liidu strateegiad](#) edendavad naiste ja ebasoodsamas olukorras olevate elanikkonnarühmade, nagu puuetega inimeste ning rändetaustaga või rassi- või rahvusvähemuse hulka kuuluvate inimeste, sealhulgas romade võrdõiguslikkust ja kaasamist.

¹⁶ Eelkõige ELi talendireservi kaudu, mis käivitati 15. novembril 2023 osana [oskuste ja talentide liikuvuse paketist](#).

¹⁷ [Euroopa oskusteaasta \(europa.eu\)](#).

¹⁸ Eurofound (2023), „Minimum wages in 2023: Annual review“ (Miinimumpalgad 2023. aastal, ülevaade).

tulemuslikud kollektiivlääbirääkimised on palgakujunduses tasakaalustatud tulemuste saavutamiseks tähtsamad kui eales varem.

Piisava ja jätkusuutliku sotsiaalkaitse- ja kaasavuspoliitika järele on endiselt suur vajadus. Demograafiliste muutuste ja kiirelt areneva tööturu tingimustes on jätkusuutlikud sotsiaalkaitseüsteemid hädavajalikud ning seejuures tuleb tagada sotsiaalkaitse kättesaadavus ja piisav sissetulekutoetus. Seda on vaja ka selleks, et leevendada kõrge inflatsiooni ja vähenenud ostujõu tagajärgi ning tulla toime energiavaesusega. Seda tuleks kombineerida tööturule integreerumise toetusega ja esmavajalike teenuste kättesaadavusega inimeste jaoks, kellel puuduvad vahendid¹⁹. Õiglast üleminekut vajavad kõik, näiteks selleks, et rohe- ja digipööre oleksid taskukohased ka madalama sissetulekuga inimestele ja et ühtki piirkonda ei jäetaks maha.

Ühtekuuluvuspoliitika fondid koos riiklike taaste- ja vastupidavuskavadega toetavad liikmesriike nende teel 2030. aasta eesmärkide täitmise poole tööhõive ja oskuste vallas ning vaesuse vähendamisel. Kuna liikmesriigid lisavad oma taaste- ja vastupidavuskavadesse olulisi tööturu- ja sotsiaalpoliitika reforme ja investeringuid, läheb 140 miljardit eurot (ligikaudu 28 %) taaste- ja vastupidavuskavade hinnangulistest kogukuludest sotsiaalpoliitika toetuseks, sealhulgas ligikaudu 73 miljardit eurot hariduse ja oskuste heaks²⁰ ning umbes 43 miljardit eurot tervishoiule. Samuti investeeritakse sotsiaalpoliitika valdkonda 109 miljardit eurot ühtekuuluvuspoliitika fondidest, eelkõige Euroopa Sotsiaalfondist+ (ESF+) ja Euroopa Regionaalarengu Fondist (ERF). Koostoime taaste- ja vastupidavusrahastu ning ühtekuuluvuspoliitika fondide vahel on ilmselge. Näiteks on mitu liikmesriiki lisanud oma taaste- ja vastupidavuskavasse reforme, mis kehtestavad seadusliku õiguse alusharidusele ja lastehoiule. Ühtekuuluvuspoliitika fonde (eriti ESF+ ja ERFi), mida mõnel juhul täiendavad ka taaste- ja vastupidavuskavade investeringud, kasutatakse samal ajal iseäranis selleks, et arendada alushariduse ja lastehoiu teenuseid ning ehitada suurenenud nõudluse tingimustes lasteaedu. Ühtekuuluvuspoliitika fondid rajanevad sageli reformidel, mis on saanud alguse taaste- ja vastupidavuskavadest, ning juba rahastavadki mõningaid neist vajadustest. Samuti võivad need fondid olla suunatud konkreetsete piirkondade vajadustele või konkreetsetele elanikkonnarühmadele, nt romadele (nt kui investeeritakse kaasavasse haridusse piirkonna tasandil või rahastatakse aktiivset tööturupoliitikat).

Euroopa sotsiaalõiguste samba jätkuv rakendamine on endiselt poliitiline prioriteet, mis aitab edendada ELis ülespoole suunatud sotsiaalset lähenemist. Et liikmesriikides tööhõives ja sotsiaalvaldkonnas toimunud arengut süstemaatilisemalt analüüsida, on komisjoni ettepanekusse 2024. aasta ühise tööhõivearuande kohta²¹ lisatud tugevam riigikeskne fookus: analüüsitakse iga riiki eraldi, lähtudes sotsiaalse lähenemise raamistikust²².

3. EL rahastab rohe- ja digipööret

¹⁹ Kooskõlas nõukogu 30. jaanuari 2023. aasta soovitusel piisava miinimumsissetuleku kohta, mis tagab aktiivse kaasamise.

²⁰ Andmed 6. novembri 2023. a seisuga, lähtudes taaste- ja vastupidavusrahastu tulemustabeli kulutuste jälgimise sammaste metoodikast. Hariduse ja oskuste andmed vastavad meetmetele, mille esmaseks või teiseks poliitikavaldkonnaks on määratud „Alusharidus ja lastehoid“, „Üld-, kutse- ja kõrgharidus“, „Täiskasvanuõpe“, „Inimkapital digitehnoloogiale üleminekul“ või „Roheoskused ja -töökohad“.

²¹ „Commission proposal for a Joint Employment Report 2024“ – COM(2023) 904.

²² Sotsiaalse lähenemise raamistikku on arutatud ja arendatud koostöös liikmesriikidega. Vt <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9481-2023-INIT/et/pdf>.

ELi antav rahastus on selliste meetmete rahastamisel, mida on vaja jätkusuutliku konkurentsivõime soodustamiseks riigi ja piirkonna tasandil, osutunud hädavajalikuks abivahendiks. Olemasolevate ELi eelarvest tulevate vahendite, eelkõige ühtekuuluvuspoliitika fondide tulemuslik ja paindlik kasutamine ning uute vahendite, eeskätt taaste- ja vastupidavusrahastu ja selle REPowerEU peatükkide kasutuselevõtt võimaldavad ELil koos liikmesriikide ja sealsete piirkondadega oma peamistele majanduslikele ja sotsiaalsetele väljakutsetele julgelt vastu astuda. Programmi „InvestEU“ kaudu annab EL garantiisid, et kaasata erasektorist investeeringuid kõige olulisemateks poliitilisteks prioriteetideks, nagu rohe- ja digipööre, innovatsioon ja sotsiaalinvesteeringud ning oskused, aga ka toetust VKE-dele. Õiglase Ülemineku Fond aga aitab rohepöördest enim mõjutatud piirkondi sealse majanduse mitmekesistamisel ja uute töökohtade loomisel. Iga rahastamisvahend on omaenda fookuse ja tugevate külgede abil aidanud võtta sihikule rahastuslünki ja investeerimise kitsaskohti ning ka nende koostoime on muutumas väga ilmseks. Vastastikust täiendavust on näha terves reas eri aspektides, mis on seotud eriti reformide laadi, investeeringute geograafilise mõõtmega ja ajastusega, ning seda võib veelgi soodustada tehnilise toe instrumendist saadav toetus.

Taaste- ja vastupidavusrahastu täiendab ühtekuuluvuspoliitika fonde murranguliste reformidega. Muutusi soodustavad reformid aitavad kõrvaldada investeerimise kitsaskohti ning hõlbustavad ja kiirendavad investeeringute tegemist riiklikest ja ELi tasandi fondidest. Siia hulka kuuluvad murrangulised reformid, mida toetatakse igas taaste- ja vastupidavusrahastu alusel esitatud taaste- ja vastupidavuskavas, koos ühtekuuluvuspoliitika fondide puhul nõutavate eeltingimustega. Näiteks taaste- ja vastupidavusrahastu reformid, mis avavad tee rohepöörde loaandmisprotsessidele ka REPowerEU egiidi all, parandavad avaliku halduse digitaliseerimist ja loovad investeerimissõbraliku kliima seeläbi, et aitavad kaotada regulatiivseid tõkkeid, sealhulgas vähendada bürokraatiat. Taaste- ja vastupidavusrahastu alusel ette nähtud kaugeleulatuvad tööturereformid koos ühtekuuluvuspoliitika programmide eeltingimustega on suunatud sageli pikka aega püsinud struktuursetele probleemidele ja täiendavad näiteks oskuste ja sotsiaalkaitse valdkonda tehtavaid investeeringuid. Ning reformid, mis tagavad ELi finantshuvide kaitse seeläbi, et on suunatud näiteks korruptsiooni vastu või tegelevad õigusriikluse küsimustega, tulevad lõppkokkuvõttes kasuks kõikidele fondidele.

Üheskoos tagavad ühtekuuluvuspoliitika fondid ning taaste- ja vastupidavusrahastu investeeringud igakülgse riikliku, piirkondliku ja kohaliku katvuse ka 2026. aastast edasi. Ühtekuuluvuspoliitika kõrval annab ka taaste- ja vastupidavuskavade rakendamine võimaluse võtta sihikule eri valdkondi. Peale selle on ühtekuuluvusprogrammide rakendustähtsajad pikemad ja seega hoiavad nad alal taaste- ja vastupidavusrahastu tekitatud reformihoogu ning kindlustavad niiviisi rohked avaliku sektori investeeringud ja võimendavad pikemas perspektiivis ka erainvesteeringuid. Osana ühtekuuluvuspoliitika tulemuslikkuse hindamisest on liikmesriikidel võimalus vaadata läbi ühtekuuluvusprogrammid, millest eraldatakse rahalisi vahendeid selliste valdkondadega tegelemiseks, kus on tungivaid vajadusi ja uusi esilekerkivaid probleeme, ja seejuures maksimeerida koostoimet.

Infokast nr 1. Näiteid taaste- ja vastupidavusrahastu ning ühtekuuluvuspoliitika fondide vastastikuse täiendavuse kohta programmitöö perioodil 2021–2027

- **Hispaanias** parandatakse taaste- ja vastupidavuskava ning ühtekuuluvuspoliitika fondide kombineeritud meetmete abil veemajandust. Taaste- ja vastupidavuskava alusel kehtestatakse reform, millega ajakohastatakse veeseadust, selle alusel vastu võetud määrusi ja muid teiseseid õigusakte, et tekitada õigusraamistik, mis aitab tugevdada ja suurendada investeeringuid veemajandussektoris, samas kui ühtekuuluvuspoliitika fondidest rahastatakse veemajandussüsteeme, mis vähendaksid ressursikadu ja parandaksid jaotusvõrgu tõhusust.
- **Horvaatias** toetatakse taaste- ja vastupidavuskavast kõikide põhikoolide viimist ühele vahetusele, millest saab alus täispäevalisele koolimudelile. Ühtekuuluvuspoliitika fondid lisavad sellesse oma märkimisväärse panuse ja aitavad rahastada mitmesuguseid põhiharidust andvate asutuste moderniseerimise aspekte, sealhulgas finantseerida taristut ja varustust, mis võimaldab koolides, mis juba praegu töötavad ühes vahetuses, kehtestada täispäevalise koolimudeli.
- **Sloveenia** taaste- ja vastupidavuskavas sisaldub reform, millega luuakse uus koordineerimisüksus ja muudetakse selle abil Sloveenia avalik reisijatevedu tõhusamaks. See aitab rakendada selles sektoris ühtekuuluvuspoliitika investeeringuid, nagu raudteede moderniseerimine ja kestlike transpordiliikide toetamine.

4. 2024. aasta Euroopa poolaasta põhijooned

2024. aastal raamistab Euroopa poolaastat taaste- ja vastupidavuskavade rakendamine ning nende vastastikune täiendavus muude ELi rahastamisvahenditega. Taaste- ja vastupidavuskavade käimasolev rakendamine toob meile jätkuvalt reforme ja investeeringuid, nagu on ette nähtud riigipõhistes soovitudes, ent selle käigus uuritakse ka taaste- ja vastupidavuskavade alusel võetud meetmete ja muude ELi rahastamisvahendite omavahelist vastastikmõju ühiste poliitikaeesmärkide saavutamisel.

Riigiaruannetes ja süvaanalüüsides tehakse kindlaks struktuursed probleemid ja uued esilekerkivad probleemid, et päästa igas liikmesriigis valla konkurentsipotentsiaal. 2024. aasta riigiaruannetesse lisatakse hinnang edusammude kohta, mis on tehtud Euroopa rohekokkuleppe ja Euroopa sotsiaalõiguste samba, sealhulgas 2030. aasta eesmärkide täitmisel tööhõive, oskuste, hariduse alal ja vaesuse vähendamisel ning mitmesuguste takistuste ületamisel, mis ei lase tööstusel rohe- ja digipööret ellu viia. Euroopa poolaasta on ka edaspidi peamine vahend, mille abil jälgitakse ja toetatakse kestliku arengu eesmärkide täitmisel tehtavaid edusamme, muu hulgas oludes, kus suurema tähelepanu all ei ole pelgalt SKP, vaid kestlik ja kaasav heaolu.

2024. aasta riigipõhised soovitused keskenduvad piiratud probleemivalikule ja neis esitatakse üksikasjalikult olulisemad 2021.–2027. aasta ühtekuuluvuspoliitika programmide tulemuslikkuse hindamiseks vajalikud investeeringud. Sellal kui liikmesriigid rakendavad oma taaste- ja vastupidavuskavasid ning on neisse REPowerEU peatükkide kaudu lisanud uusi meetmeid, selgitatakse riigiaruannetes, ja kui see on asjakohane, siis ka süvaanalüüsides välja allesjäänud või uued poliitikaprobleemid. Riigiaruanded koos riigipõhiste soovitude ettepanekutega moodustavad

2024. aasta Euroopa poolaasta kevadpaketi, mis võetakse vastu juunis 2024. Uue tsükli tulemuste põhjal kujuneb välja ka eelseisev ühtekuuluvuspoliitika tulemuslikkuse hindamine.

Euroopa Parlamendi, nõukogu, sotsiaalpartnerite ja teiste olulisemate sidusrühmade kaasamine on ka edaspidi üks tähtsamaid jooni. Otsustav on siin tihe koostöö, mis saavutatakse korrapärase nõupidamise kaudu Euroopa poolaasta ning taaste- ja vastupidavusrahastu olulisemates etappides. Liikmesriike õhutatakse sidusrühmi, sealhulgas sotsiaalpartnereid, kohalikke ja piirkondlikke ametivõime ja ka asjakohaseid kodanikuühiskonna organisatsioone aktiivselt kaasa tõmbama. Institutsioonidevahelist dialoogi Euroopa Parlamendi ja nõukoguga jätkatakse ning seeläbi tagatakse demokraatlik vastutus ja koostöö majanduse juhtimise alal.

5. Kokkuvõte

Vastuseks muutuvale maailmale on EL pühendunud oma pikaajalise konkurentsivõime tugevdamisele rohe- ja digipöörde kaudu, tagades samal ajal sotsiaalse õigluse. Euroopa poolaasta alusel jälgib komisjon jätkuva tähelepanuga sotsiaalset ja majanduslikku arengut ning annab soovitusi selle kohta, kuidas päästa valla iga liikmesriigi konkurentsipotentsiaal, edendades avatud strateegilist autonoomiat ja nullnetokasvu ning õiglast rohe- ja digipööret ning samal ajal vähendades piirkondade ebavõrdsust. Selles osas keskendub 2024. aasta Euroopa poolaasta konkreetselt selle tagamisele, et taaste- ja vastupidavuskavade rakendamise ning ühtekuuluvuspoliitika programmide vahel oleks olemas üha laiem koostoime ja vastastikune täiendavus, ning samas selgitatakse välja valdkonnad, kus oleks riigi ja piirkonna tasandil vaja rohkem investeeringuid ja reforme.